

บวรวรรณ ดิเรกโชค, กนิษฐา ตันเชียงสาย, วิภาวดี เล่งอี, พงศกร บุรพัฒน์, ธนพร ตู้ทอง, กณิน อีระตันติกานนท์, ฉันทยา อภินันทเกียรติ, พรพิทักษ์ พันหล้า

ทีมตระหนักรู้ (Situation Awareness Team: SAT) กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

✉ outbreak@health.moph.go.th

สถานการณ์การเกิดโรคประจำสัปดาห์ที่ 41 ระหว่างวันที่ 9-15 ตุลาคม 2559 ทีมตระหนักรู้ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ได้รับรายงานและตรวจสอบข้อมูลเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา พบโรคและเหตุการณ์ที่น่าสนใจ ดังนี้

สถานการณ์ภายในประเทศ

1. ไข้เลือดออกเสียชีวิต จังหวัดนราธิวาส พบผู้ป่วยชายไทย อายุ 22 ปี ไม่มีโรคประจำตัว เป็นนักศึกษาที่โรงเรียนปอเนาะแห่งหนึ่ง อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี ผู้ป่วยอาศัยอยู่หมู่ 2 ตำบลเรียง อำเภอรือเสาะ เริ่มป่วยวันที่ 1 ตุลาคม 2559 ด้วยอาการไข้ ไอ ปวดศีรษะ ปวดเมื่อยตามตัว อ่อนเพลีย ซ้ำยาพาราเซตามอลมารับประทาน อาการไม่ทุเลา วันที่ 5 ตุลาคม 2559 เวลา 14.07 น. เข้ารับรักษาเป็นผู้ป่วยใน ที่โรงพยาบาลรือเสาะ แกร็บมีไข้ ไอ ปวดศีรษะมากขึ้น วัดสัญญาณชีพพบ ชีพจร 98 ครั้ง/นาที อัตราการหายใจ 20 ครั้ง/นาที ความดันโลหิต 110/60 มิลลิเมตรปรอท น้ำหนักตัว 48 กิโลกรัม แพทย์วินิจฉัย Dengue hemorrhagic fever without shock เวลา 16.20 น. มีไข้สูง 40 องศาเซลเซียส ชีพจร 92 ครั้ง/นาที อัตราการหายใจ 20 ครั้ง/นาที ความดันโลหิต 110/70 มิลลิเมตรปรอท ผลการตรวจนับความสมบูรณ์ของเม็ดเลือด พบเม็ดเลือดขาว 4,450 เซลล์/ลูกบาศก์ มิลลิเมตร เกล็ดเลือดต่ำ 36,000 เซลล์/ลูกบาศก์มิลลิเมตร ความเข้มข้นของเม็ดเลือดแดงอัดแน่นร้อยละ 36 ต่อมาเวลา 21.30 น. ผู้ป่วยมีอาการปวดศีรษะมากขึ้น ปวดเข่า ไอเป็นเลือดประมาณครึ่งช้อนโต๊ะ มีไข้ 38.5 องศาเซลเซียส ชีพจร 76 ครั้ง/นาที หายใจ 20 ครั้ง/นาที ความดันโลหิต 100/60 มิลลิเมตรปรอท วันที่ 6 ตุลาคม 2559 เวลา 08.30 น. ผู้ป่วยไอมีเสมหะปนเลือดประมาณ 2 ช้อนโต๊ะ เกล็ดเลือดต่ำ 29,000 เซลล์/ลูกบาศก์มิลลิเมตร ความเข้มข้นของเม็ดเลือดแดงอัดแน่นร้อยละ 30 แพทย์สั่งเอกซเรย์ปอด พบฝ้าบริเวณปอด เวลา 10.20 น. ผู้ป่วยเริ่มมีอาการหายใจเหนื่อยมากขึ้น มีเลือดออกทางจมูก เม็ดเลือดขาว 3,550 เซลล์/ลูกบาศก์ มิลลิเมตร เกล็ดเลือด 29,000 เซลล์/ลูกบาศก์มิลลิเมตร ความเข้มข้นของเม็ดเลือดแดงอัดแน่นร้อยละ 30.7 ก่อนส่งต่อมีไข้ 38.5 องศาเซลเซียส ชีพจร 82 ครั้ง/นาที หายใจ 22 ครั้ง/นาที ความดันโลหิต 100/60 มิลลิเมตรปรอท ผู้ป่วยรู้สึกตัวดี

เวลา 12.00 น. ผู้ป่วยถูกส่งต่อไปโรงพยาบาลนราธิวาส

แพทย์วินิจฉัย Dengue hemorrhagic fever without shock และ Severe sepsis เวลา 17.30 น. ผู้ป่วยเสียชีวิต แพทย์วินิจฉัย Pulmonary hemorrhage severe sepsis วันที่ 7 ตุลาคม 2559 โรงพยาบาลรือเสาะส่งตัวอย่างเลือดตรวจ Dengue IgM, IgG ที่ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 12 สงขลา ผลการตรวจด้วยวิธี PCR พบ Dengue serotype 1

ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 สงขลา ลงพื้นที่สอบถามครอบครัวพบว่า ในช่วง 14 วันก่อนป่วยผู้ป่วยไม่มีประวัติเดินทางออกนอกพื้นที่หรือสัมผัสใกล้ชิดผู้ป่วยไข้เลือดออก มีผู้อาศัยร่วมบ้าน 8 ราย พบน้องชายผู้ป่วยและหลาน มีไข้ มารดาพาไปรักษาที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเรียง ปัจจุบันหายเป็นปกติ บ้านผู้ป่วยเป็นบ้านแถว 2 ชั้น สภาพแวดล้อมภายในบ้านค่อนข้างดี ฝ้าอากาศถ่ายเทไม่ค่อยดี มีการเลี้ยงนกในบ้าน เลี้ยงไก่เป็นคอกไว้หลังบ้าน บริเวณรอบบ้านรัศมี 100 เมตร เป็นบ้านแถวติดกันหลายหลัง ทีมสอบสวนโรคได้ค้นหาผู้ป่วยรายอื่นบริเวณใกล้เคียง พบผู้ป่วย 1 ราย ที่บ้านใกล้เคียงมีอาการไข้ จึงแนะนำให้ไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาล ได้ให้สุกศึกษาแก่ญาติ ผู้ใกล้ชิด และประชาสัมพันธ์แก่ประชาชนในพื้นที่พยายกันอยู่ในบ้านผู้ป่วย และสำรวจลูกน้ำยุงลายในบ้านผู้ป่วย พบค่า CI ร้อยละ 33.3 และ HI ร้อยละ 80 ทีม SRRT ระดับจังหวัดและระดับอำเภอ ได้ดำเนินการรณรงค์เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก แจกยาพ่นกันยุง พ่นหมอกควัน แจกทรายอะเบท ในหมู่ 2 จำนวน 10 หลังคาเรือน ทีมสอบสวนโรคค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติมในละแวกบ้านใกล้เคียงทั้งหมด 83 ราย พบผู้ป่วยสงสัยจำนวน 4 ราย แนะนำให้ไปโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเรียง และทีมในพื้นที่วางแผนจะดำเนินการต่อไป ได้แก่ การพ่นหมอกควันบ้านผู้ป่วยและบ้านที่อยู่ใกล้เคียง รัศมีห่างจากบ้านผู้ป่วย 100 เมตร ห่างจากพ่นครั้งแรก 1 สัปดาห์ และประชุม Dead case conference เพื่อหาสาเหตุการเสียชีวิตต่อไป

2. สงสัยโรคไข้หวัดใหญ่ 32 ราย จังหวัดเชียงใหม่ พบผู้ป่วยสงสัยจำนวน 32 ราย อายุระหว่าง 10 เดือน - 51 ปี ในแคมป์คนงานก่อสร้างบริษัทแห่งหนึ่ง หมู่ 8 ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง ผู้ป่วยสงสัยรายแรกเริ่มป่วยเมื่อวันที่ 26 กันยายน 2559 และรายสุดท้ายวันที่ 7 ตุลาคม 2559 อาการสำคัญที่พบ คือ มีไข้ ไอ เจ็บคอ มีน้ำมูก เสมหะ หอบเหนื่อย ปวดศีรษะและปวดกล้ามเนื้อ เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลนครพิงค์ เป็นผู้ป่วยนอกจำนวน 14 ราย แพทย์วินิจฉัยเบื้องต้น Upper respiratory tract infection ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ และสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 1 เชียงใหม่ สอบสวนโรคในแคมป์พบว่า เป็นห้องสังกะสีติดกัน ผู้ป่วยมีประวัติใช้ของร่วมกัน เช่น แก้วน้ำ ทีมสอบสวนโรคเก็บตัวอย่าง Throat swab, Nasopharyngeal swab ผู้ป่วย 10 ราย ส่งตรวจที่ห้องปฏิบัติการโรงพยาบาลสันทราย ผลการตรวจพบ Influenza type A จำนวน 8 ราย อยู่ระหว่างการตรวจจำแนกสายพันธุ์ ทีม SRRT ได้ค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติมร่วมกับทีมในพื้นที่ พบผู้ป่วยเพิ่มเติมอีก 18 ราย ได้ให้ศึกษาโรคไข้หวัดใหญ่ พร้อมอุปกรณ์ป้องกัน รวมทั้งเฝ้าระวังผู้ป่วยรายใหม่ร่วมกับเจ้าของกิจการเพื่อป้องกันและควบคุมโรคต่อเนื่อง

3. สงสัยโรคไข้หวัดใหญ่ในเรือนจำ 262 ราย จังหวัดอุดรธานี ผู้ป่วยเป็นเพศชายจำนวน 260 ราย เพศหญิง 2 ราย ทั้งหมดเป็นผู้ต้องขังในเรือนจำ จังหวัดอุดรธานี ส่วนใหญ่มีอาการไข้สูง ไอ ปวดศีรษะ และปวดตามร่างกาย ผู้ป่วยรายแรกเริ่มป่วยตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2559 และรายสุดท้ายวันที่ 3 ตุลาคม 2559 โดยในวันที่ 1, 2 และ 3 ตุลาคม 2559 พบผู้ป่วย 20, 109 และ 133 ราย ตามลำดับ ทีมสอบสวนโรค สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี และกลุ่มงานเวชกรรมสังคม โรงพยาบาลอุดรธานี ได้ลงพื้นที่สอบสวนโรคพบว่า 1 สัปดาห์ก่อนจะพบผู้ป่วย ทางเรือนจำได้จัดงานวันเกษียณอายุราชการขึ้นในวันที่ 23 กันยายน 2559 ช่วงเช้าเวลาประมาณ 09.00-12.00 น. ผู้ต้องขังทั้งชายและหญิงได้ทำกิจกรรมร่วมกัน คือ ฟ้อนรำ และเล่นดนตรี หลังจากนั้นผู้ต้องขังได้กลับไปทำกิจวัตรประจำวันตามปกติ ในช่วงปกติที่ไม่มีกิจกรรมจัดงาน ผู้ต้องขังจะต้องทำกิจกรรมร่วมกันทุกวันช่วงเวลา 08.00-12.00 น. ได้แก่ เคารพธงชาติ ฟีกอาซิฟที่โรงฝึกวิชาซิฟ (ท่าไม้ แห อวน) และรับประทานอาหารกลางวันร่วมกันที่โรงอาหาร

จากการสอบถามเจ้าหน้าที่เรือนจำ พบทุกวันจะมีผู้ต้องขังรายใหม่ฝากขัง เฉลี่ยวันละ 10 คน เจ้าหน้าที่เรือนจำจะทำการตรวจร่างกายและคัดกรองก่อนเข้ามาในแดนขังทุกครั้ง และผู้ต้องขังที่ต้องออกไปขึ้นศาล โดยเดินทางไป-กลับเฉลี่ยวันละ 10 คน จำนวนผู้ป่วยที่มารับการรักษาที่เรือนพยาบาล โดยเฉลี่ยวันละ 20-30 รายต่อวัน ในแต่ละครั้งที่มีญาติมาเยี่ยมผู้ต้องขังจะใช้วิธีโทรศัพท์ในการพูดคุยสื่อสาร โดยไม่สามารถสัมผัสใกล้ชิดกันได้ จากข้อมูลและผลการสอบสวนโรคคาดว่าสาเหตุของการแพร่ระบาดครั้งนี้ น่าจะเกิดจากผู้ต้องขังที่เดินทางออกไปขึ้นศาลหรือผู้ต้องขังรายใหม่ที่ฝากขังเข้ามา ซึ่งติดเชื้อแต่ยังไม่แสดงอาการ อีกทั้งจำนวนผู้ต้องขังจำนวนมากอาศัยอยู่กันอย่างหนาแน่น ทำให้เกิดการแพร่กระจายเชื้อได้อย่างรวดเร็ว เจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการมาตรการควบคุมโรค ผู้ป่วยทั้ง 262 รายได้พบแพทย์และรับยา Oseltamivir ขนาด 75 มิลลิกรัม วันละ 2 ครั้ง เป็นเวลา 5 วัน เก็บตัวอย่าง Throat swab จำนวน 5 ตัวอย่าง อยู่ระหว่างการตรวจ ดำเนินการแยกเรือนนอนผู้ป่วย และกิจกรรมอื่น ๆ จนกว่าผู้ป่วยจะหายจากอาการป่วย ให้คำแนะนำเจ้าหน้าที่เรือนจำแห่งนั้นในการรณรงค์ทำความสะอาดเรือนนอนและเรือนนอนผู้ต้องขัง แนะนำการใช้คลอรีนผสมในน้ำประปาของเรือนจำตามกำหนด เพื่อการทำลายเชื้อ ให้สุขศึกษาผู้ป่วยในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ การปฏิบัติตน และการรับประทานยา เฝ้าระวังผู้ป่วยรายใหม่ สำนักรวจจำนวนเจ้าหน้าที่เรือนจำ เพื่อกำหนดเป้าหมายการให้วัคซีนป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ทุกคน

สถานการณ์ต่างประเทศ

สถานการณ์โรคไข้หวัดนก สายพันธุ์ H5N1 ในสัตว์ปีก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว วันที่ 14 ตุลาคม 2559 องค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (OIE) ได้รับรายงานจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวพบการระบาดของไข้หวัดนกสายพันธุ์ H5N1 ในฟาร์มสัตว์ปีกที่เวียงสุวรรณ แขวงหลวงพระบาง การระบาดเริ่มมาตั้งแต่วันที่ 28 กันยายน 2559 มีสัตว์ปีกไ้รับเชื้อ 150 ตัว เป็นไก่ 130 ตัว เป็ด 20 ตัว ไก่ตายไป 47 ตัว สัตว์ปีกที่เหลือ 103 ตัวถูกทำลาย ผลการตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการด้วยวิธี Real-time PCR (5 ตุลาคม 2559) พบว่าให้ผลบวกต่อไข้หวัดนกสายพันธุ์ H5N1 ยังไม่ทราบแหล่งที่มาของการติดเชื้อในการระบาดครั้งนี้